

Begeleiding bij projectonderwijs

Waarom - een ideaal goed organiseren

Projectonderwijs is de krachtigste leervorm in het beroepsonderwijs, want werken is leren en leren is werken, mits voorbereid en begeleid met beleid. Het is daarmee tegelijk de moeilijkst te organiseren onderwijsvorm. Misschien herken je de ervaringen van de student, docent, opleidingsmanager en stagebegeleider op de volgende pagina. Daarom biedt het Platform Projectonderwijs een begeleidingstraject aan het hele team aan om projectonderwijs in de opleiding te verankeren, goede projectopdrachten te ontwikkelen en studenten(teams) op maat te begeleiden.

Platform Projectonderwijs

Het Platform Projectonderwijs bestaat uit vier gedreven docenten/coaches die ruime ervaring hebben met projectmanagement, het ontwikkelen van projectopdrachten en het begeleiden van studenten:

- Isabelle Langeveld, Helder & Wijzer, zelfstandig opleidingsontwikkelaar en docent in beroepsonderwijs
- Steven Nijhuis, projectmanager en docent Hogeschool Utrecht
- Roel Riepma, nzcht, ontwikkelaar van mens en organisatie en vaste medewerker bij de HAN
- Mirjam Wagner, Coachplatform en Projectmanagementacademie, coach en docent projectmanagement

Onze drive

We hebben veel gereflecteerd op onze ervaringen met projectonderwijs, vanuit heel verschillende perspectieven: de theorie van projectmatig werken, de leerdynamiek van opdrachten, teamsamenwerking bevorderen, begeleiden en beoordelen vanuit verschillende docentrollen, de ontwikkeling van jonge mensen tot professional...

Hoewel soms worstelend met de dagelijkse praktijk, zijn we bij ons ideaal gebleven. We zijn ervan overtuigd dat projectonderwijs goed te organiseren is en een enorm leerrendement oplevert. Dat heeft alles te maken met de voorwaarden voor gemotiveerd werken en leren.

Daniel Pink leert ons in zijn boek *Drive. De verrassende waarheid over wat ons motiveert* dat er aan drie voorwaarden voldaan moet zijn:

1. **Autonomie**; we kunnen zelf bepalen welke Taak we oppakken, welke Technieken we daarbij inzetten, hoe we onze Tijd indelen en met welk Team we samenwerken
2. **Vakmanschap** kunnen ontwikkelen; we willen de kans krijgen om ergens heel goed in te worden
3. Een **eigen doel** nastreven; wat we in het werk doen draagt bij aan een doel dat we ons in het leven gesteld hebben en wie we willen zijn. Daarmee wordt het werk voor ons betekenisvol

Als Platformleden denken/voelen we aan dat deze voorwaarden zowel voor docenten als studenten belangrijk zijn en dat deze in projectonderwijs het beste in praktijk gebracht kunnen worden. Bekijk de [Prezi-presentatie](#) voor een schema van onze visie.

Concreet resultaat 1: stappenplan voor projectonderwijs

Graag maken we onze visie concreet door met de hele opleiding te werken aan een stappenplan voor projectonderwijs in de opleiding. De organisatie van de opleiding zal daar ook bij betrokken worden. We kijken samen naar het externe netwerk, naar de bronnen voor het

opleidingsontwerp (beroeps- en opleidingsprofiel, naar het leerplan en het leerplanschema om projectonderwijs de juiste plek te geven. Hier komt een ontwikkelplan uit waarin te vinden is hoe studenten van project 1 naar hun afstudeerproject groeien.

Concreet resultaat 2: Projecthandleidingen voor studenten en docenten

Vervolgens werken we samen aan heldere projecthandleidingen die een spannende leerervaring in gang zetten. Een ideaal is mooi, maar het moet wel uitvoerbaar zijn en alle betrokkenen moeten er hun kwaliteiten in kwijt kunnen.

Ervaringen van belanghebbenden

Student:

“De projecten die we doen zijn niet zo realistisch. Ik vraag me af of ik dit in de praktijk ooit nog zo doe. We moeten altijd een projectplan schrijven, maar doen we dan niets meer mee. Soms vraag ik me af wat ik ervan leer. De docent weet vaak ook niet hoe het moet. Maar we hebben ook een project gedaan dat ik heel gaaf vond. Dat was voor een echt bedrijf en ze hebben ons communicatieplan gebruikt. Toen we bezig waren voelden we aankomen dat we daar kans op maakten en toen hebben we keihard gewerkt.”

Docent:

“De projecten waarmee we werken in de opleiding heb ik niet zelf ontwikkeld. Ik vind het wel lastig dat er vaak weinig tijd is om je er goed in te verdiepen. Ik zou wel met de andere projectbegeleiders willen doorspreken welke eisen we stellen aan het projectplan en hoe we het eindproduct beoordelen. De afspraken die we maken zijn meer praktisch. Voor sommige projecten mis ik vakkennis en dan voel je tekort schieten. De studenten merken dat en dan worden ze minder gemotiveerd. Als studenten weinig doen of het verkeerd aanpakken weet ik niet of ik moet ingrijpen. Ondertussen vallen studenten uit, juist op die projecten.”

Opleidingsmanager:

“De docenten in het team werken hard aan de projecten. Het kost veel tijd om goede projectopdrachten te ontwikkelen. Sommige docenten zijn er goed in, anderen niet. Ik twijfel aan wie ik die ontwikkeltaak moet geven. De docenten die in de praktijk werken, komen met goede realistische casussen maar ze vinden het moeilijk om die om te zetten in een didactisch verantwoorde projectopdracht. Ook in de begeleiding zie ik verschillen in competentie. Sommige docenten zijn heel sterk in het teamproces maar geven slechte feedback op het product en vice versa. Ik zou de organisatie rond die projecten slimmer op willen zetten.”

Stagebegeleider:

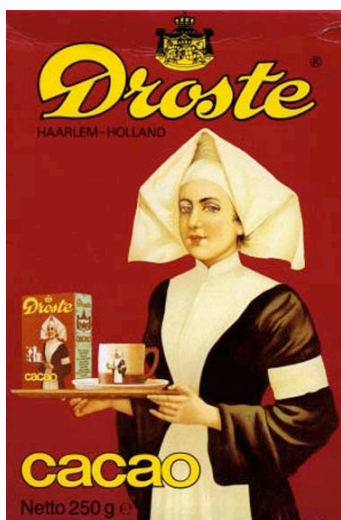
“De studenten die ik begeleid zijn over het algemeen goedgebekt. Ze durven te zeggen wat ze graag willen doen en ook vooral wat niet. Enerzijds vind ik assertiviteit wel goed, anderzijds moeten ze veel resultaatgerichter worden. Als ik vraag wat hun werk gaat bijdragen aan het project dat we doen, weten ze het niet. Ze kunnen de doelen van het project niet naar hun eigen handelen vertalen. Ook andersom beredeneren ze slecht waarom ze kiezen voor een oplossing. Dit zijn toch bij uitstek de vaardigheden die bij projectmatig werken horen. Ik verwacht dat ze dat in de opleiding leren.”

Wat - leerdoelen vaststellen

We gaan ervan uit dat de opleiding waar je werkt er definitief voor gekozen heeft om een deel van het leerplan uit te werken in projectopdrachten. Ons traject is erop gericht om de projecten goed voor te bereiden en een goede bijdrage te leveren aan het leerproces van studenten.

Als docent kun je vanuit je ervaring met projectonderwijs waarschijnlijk wel benoemen wat je nodig hebt om er succesvol in te zijn. Het onderstaande lijstje leerdoelen dat we voor de opleiding stellen, is dan ook een voorstel. Bij de start bepalen we samen wat voor je team nu het meest actueel is:

1. De keuze voor projectonderwijs kunnen verantwoorden vanuit een visie op het onderwijs dat je als opleiding wilt aanbieden
2. Kunnen bepalen welke beroepstaken het beste in de vorm van een project geleerd kunnen worden
3. Kunnen bepalen hoe een project zich verhoudt tot andere onderdelen van het leerplan (stage, cursussen, trainingen)
4. De ontwikkeling van een projecthandleiding projectmatig kunnen aanpakken in de rol van opdrachtgever of opdrachtnemer en projectleider of projectmedewerker
5. Samenwerken met een externe opdrachtgever die een casus inbrengt
6. Een projecthandleiding kunnen opbouwen als een projectplan voor studenten en beredeneren welke sturing je erin geeft
7. De samenwerking in het docententeam rond een project kunnen organiseren
8. Een rol kiezen waar vanuit je de student of het hele team begeleidt en een strategie uitwerken voor de begeleiding, samen met docenten die vanuit een andere rol het project begeleiden of de producten beoordelen

Om deze doelen te bereiken is gereedschap nodig. We brengen als Platform PrO een aantal tools in: templates voor een projectplan en een projecthandleiding (tijdens de opleiding aan te passen aan de ontwikkelde visie), begeleidingsinstrumenten, voorbeelden van good practice... We gebruiken bij de opleiding de Elektronische Leeromgeving van je instelling, zodat je ook feeling krijgt voor het gebruik ervan bij projectonderwijs (voor presentatie van de opdracht, dossiervorming en interactie).

Hoe - aanpakken als project

We beginnen bij de basis. We leggen graag onze visie op projectonderwijs voor om die te confronteren met lokale ervaringen en de eigen opleidingsvisie. Als vastligt wat de leeropbrengst van het projectonderwijs moet zijn en wat de verantwoordelijkheid en bevoegdheid van docenten, studenten en management daarbij is, kunnen we het project aftrappen.

Een project is leren door vooruitdenken, doen en reflecteren. Alle leerstijlen worden aangesproken. Je werkt in een team met mensen die elkaar aanvullen met hun verschillende kwaliteiten en expertise. Wat voor studenten geldt, gaat ook op voor het docententeam als je samen een project 'draait'. Daarom lijkt het ons het meest congruent als de opleiding tot projectontwikkelaar en -begeleider ook de vorm van een project heeft. We denken aan een individueel project en een teamproject.

Individueel project 'Professionele ontwikkeling'

Je kunt het zien als een project voor jezelf; hoe ontwikkel ik me tot een competente

opdrachtgever, projectontwikkelaar en/of -begeleider? Daarbij zijn verschillende stappen te volgen:

1. Doelen bepalen; in welke rol stap je in een project (opdrachtgever, projectleider, expert, coach) en met welke jaargroepen wil je werken
2. Kwaliteiten en valkuilen onderzoeken en eigen vakkennis in kaart brengen in relatie tot de gestelde doelen
3. Projectplan schrijven om doelen te bereiken

Teamproject 'Projectonderwijs ontwikkelen'

Tijdens het begeleidingstraject werken we aan tastbare resultaten. Net als in projectonderwijs leer je door doen en te reflecteren met een begeleider. De start van het project is een opdracht aan je team om nieuwe projectopdrachten te ontwikkelen die onderwijs dat aansluit bij de opleidingsvisie mogelijk maken. Daarnaast moeten er in het team afspraken liggen over de begeleiding en over beoordeling van producten die studenten opleveren. Wat doet wie vanuit welke rol en verantwoordelijkheid? Wat is de rol van externe opdrachtgevers? Ook de werkprocedures die studenten daarbij volgen, het proces waarin ze samenwerken moet uitgedacht zijn. Dat kan de vorm hebben van een stappenplan waarin staat hoe studenten zich ontwikkelen van beginnend projectmedewerker die intensief begeleid wordt naar een startbekwame projectleider die klaar is voor de arbeidsmarkt.

De opdracht komt van een opdrachtgever. Dat kan de opleidingsmanager zijn maar ook een jaargroep- of periodecoördinator die de opdracht aan collega's geeft. De opdrachtgever leert mee in het traject.

Terwijl je als team aan het project werkt, vragen we je op een aantal momenten om te reflecteren op het teamwerk en je eigen inbreng, vanuit theorie over projectmanagement en samenwerkingsprocessen. Je leert je eigen ervaringen gebruiken om studenten beter te coachen. We kunnen daarbij de Teamrollen van Belbin inzetten.

De opleiding als opdracht

Het Platform PrO werkt ook vanuit een opdracht, namelijk om het docententeam te begeleiden bij projectonderwijs. We maken voor de start van de opleiding een projectplan, in overleg met de belanghebbenden en de opdrachtgever. Daarin leggen we de projectresultaten vast in te bereiken leerdoelen en concrete onderwijsproducten, de specificaties, de randvoorwaarden en de activiteitenplanning.

Interesse?

Neem contact op met één van de leden van het Platform Projectonderwijs:

Isabelle Langeveld, post@helderenwijzer.nl, 06 20568091

Steven Nijhuis, NijhuisHeelsum@kpnplanet.nl

Roel Riepma, roel@nzcht.nl, 06 55325718

Mirjam Wagner, info@mirjamwagner.nl, 06 53612526

Twee van ons komen op bezoek om met een vertegenwoordiging van het team de wensen te bespreken. Het eerste gesprek is uiteraard verkennend en vrijblijvend.